

השבת

רבי נחמן

אמרים

לזכרון נצח מורינו רבי ישראל בער אודסר, זצ"ל
ולעילוי נשמת אבא חברנו: נחום יצחק בן דוב (יט סיון התשפ"ג)

סיפור השבוע

* כוכבי אור *
* ספורים נפלאים *

עש כשנסע רבנו ז"ל מזלאטיפאלע לברסלב דרך אומין (פי כן הדרך) שבת באומין (ואז היה המעשה שנסע דרך הבית החיים הישן ואמר פה טוב להקבר - דא איז גוט צו ליגן, ואז היו באומין שלשה אפיקורסים גדולים מאד, האחד שמו חייקיל ושני חתניו אחד שמו הירש בער, והוא היה האפיקורס היותר גדול שבמימי מצח הנחש ממש, והשני שמו לאנדא הוא היה רופא באומין גם כן אפיקורס גדול אבל לא כהירש בער וכו'. והם היו חשובים וקרובים למלכות. והיה להם חרב של זהב מתנה מהמלך, כי היו חכמים גדולים ונדעו לשם בכל ארץ רוסיא, וגם בשאר ארצות ממש בכל העולם. ודרכם היה כשבא צדיק מפרסם לאומין, הלכו אצלו לשחוק ממנו, ואם באמת הוא חכם לדבר אתו.

עש ופעם אחת כשהרב הצדיק מבארדיטשוב רצה להיות רב באומין הם לא הניחו. וכן הרב משפיטיווקא וכו'. וכמו שכתבנו, רבנו שבת שם פניל. אמר חייקיל הנ"ל אני אלך לתהות על קנקנו ואתם תישנו, ואם יש עם מי לדבר אז תלכו גם כן. ובא חייקיל הנ"ל לבית רבנו, ושאל אותו רבנו ז"ל מה רוצה? וואס וויל א' יהודי? [מה רוצה יהודי?] ענה ואמר: שמעתי שבא אדם גדול ובאתי לקבל פניו. ענה רבנו ז"ל ואמר: הלא אדם גדול יש ממולי (כי מול בית שהתאכסן שם רבנו ז"ל התאכסן גם כן שר אחד געניראל), מדוע לא תלך לקבל פניו. והיה זה כמו סטירה בפניו ושתק. ואחר כך הלך לביתו. ענה ואמר להם: אף שדברתי עמו דברים מעטים והוא נתן לי בזיון קצת, אף על פי כן אני רואה שיש עם מי לדבר, על פן תישנו קצת ותלכו ויהיה באמצע סעדתו. וכן היה ובאו באמצע הסעדה, ורבנו ז"ל אמר אז תורה.

עש וכשכנסו הפסיק וסבב בחכמתו שבא מזה התורה לאיזה חשבון עמק ...
(ההמשך מעבר לדף)

דעבד רחמנא לטב עבד, ובודאי יש דרך, שדיקא על-ידי זה הדחקות והיסורים והבלבולים יתקרב להשם יתברך. ואם קשה לו לקבל ולסבל היסורים והדחקות, יצעק ויתפלל להשם יתברך שישעיהו ויעזרהו, כי אין שום עצה ותחבולה נגד כל הצרות והרפתקאות וטרדות פרנסה העוברים על האדם בכל עת ועת, פי אם לצעק ולזעק ולהתחנן לפני השם יתברך, ולבכות לפניו פתינוק הבוכה לפני אביו שימלא מחסורו. וכשילך בדרך זה, יהיח תמיד הרבה רוח אמתו ונצחיו, פי על-פירב יפעל בבקשתו הרבה, פי השם יתברך שומע תפלת כל פה.

ואפילו אם לפעמים חס ושלום לא יתקבל תפלתו, פי זמנין דשמע וזמנין דלא שמע, כמבאר בזהר הקדוש, על-כל פנים הרויח שקרב עצמו להשם יתברך על-ידי זה, פי אין שום דבר שיקרב וידבק את האדם להשם יתברך כמו התפלה. אבל זה שאומר האדם: אם היה מתנהג עמי כן, הייתי עוסק בתורה וכו', אין זה עצה כלל, אדרבא הוא פוגם בזה הרבה פניל, כי כל אחד צריך לבקש את השם יתברך ממקום שהוא שם, כמו שכתוב: "ובקשתם משם את ה' אלקיך" משם דיקא, ממקום שאתם שם ומכל מה שעובר עליך, וכמוכא בשם הבעל-שם-טוב, זכרונו לברכה. (הלכות ראש השנה ו', אות יא לפי אוצר היראה - ממוז ופרנסה, אות כב)

אימן אומן ראש השנה

ואתחנן

מתוך ספר לקוטי הלכות
ד,כט ובקשתם משם את ה'
אלקיך ומצאת ...

'משם' דיקא, ממקום שאתם שם ומכל מה שעובר עליך, שצריך כל אדם לזהר מאד מאד שלא להרהר אחר משפטיו יתברך, רק לידע ולהאמין תמיד כי צדיק ה' וישר משפטיו, וכל מה שעובר עליו הכל לטובתו. פי מי שמרהר חס ושלום איזה הרהור על משפטיו יתברך, זה עקר פגם המשפט, פי זה ידוע, שהכל נברא בשביל האדם הבעל-בחירה, ועקר הבחירה הוא בשביל המשפט, הינו כדי שהאדם יקבל שכרו במשפט ולא יאכל לעתיד בחנם נהמא דכסופא.

אבל משפט השם יתברך עמק עמק מאד מאד, פי הוא יתברך אוהב צדקה ומשפט, פי על-פי דין ומשפט לא היה אפשר להעולם להתקיים, על-פן הקדים מדת הרחמים, כמו שאמר רבותינו ז"ל. אבל אף-על-פי-כן, בלי משפט כלל אי אפשר להתקיים העולם שנברא בשביל הבחירה, שכל העולמות תלויים בזה.

על-כן צריך האדם לידע, שכל מה שעובר עליו בכל יום ויום כל ימי חייו, הכל בצדקה ומשפט, בחסד וברחמים, פי ישר משפטיו יתברך, פי בחירתו הוא דיקא באופן זה שמתנהג עמו בכל יום ויום, כי השם יתברך ברחמיו שקל בדתו, שזה האדם עקר בחירתו כשידיה לו עשר מפלג, וזה האדם עקר בחירתו על-ידי עניות ודחקות גדול, וכן בשאר הרפתקאות וכו', פי הכל בשביל הבחירה שהוא בחינת משפט פניל.

ויבזה טועים רב בני-אדם, שכל אחד אומר: אם היה לו פרנסה היה עובד השם. ואם-כן לפי דבריו הקדוש-ברוך-הוא בא בטרוניא חס ושלום ועלילה עליו, פי הוא רוצה שיעסק בתורה ועבודה אף-על-פי שאינו יכול מחמת דחק הפרנסה, ואם-כן הרי הוא מזההר אחר משפטי השם יתברך, כאלו חס ושלום הוא יתברך מענת המשפט נגדו, וזה הפגם גדול ביותר, פי זה עקר בחינת פגם המשפט, שמשם באים כל הקלקולים, רחמנא לצלן.

על-כן צריך כל החפץ באמת לחוס על עצמו, שיזהר מאד מלומר דברים האלה, רק ידע ויאמין שבחירתו תלויה דיקא באופן זה שהשם יתברך מתנהג עמו, ויאמין שהכל לטובתו, ויהיה רגיל לומר: כל מה

תורה חשובתה והלבנו

= מועדי ה' - שבת (חלק ה') =

... בענין ההתבודדות בשבת, ר' ישראל אמר לאחד להתפלל על קדשת המחשבה, וגם להגיד להשם יתברך שיש לו ירידה בענין מסים, אבל לא להתודות. ופעם נשאל בענין אמירת התפלה (הארבה) המיסדת שלאחר תקון הכללי, בגלל שלא אומרים תחנונות בשבת - לאחר מעט התבוננות אמר ר' ישראל שאין לאמרה.

ר' ישראל אמר פעם, שרבנו הקדוש אמר שמצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, ובפרט בשבת קדש, אך אם בכל זאת לא זוכים לזה - יש דבור אחר של רבנו, והוא: "אין שום יאוש בעולם כלל".

ר' ישראל דבר פעם מחשיבות השמחה, ובפרט השמחה של שבת ומהאמונה, ואמר: "על-ידי אמונה עוברים על הכל, זוכים לכל".

אחד נכנס אל ר' ישראל פעם בערב שבת והביא לו שוקולדים, אמר לו ר' ישראל שצריכים לשמר על הפסח, והאיש טען שהוא קנה את זה לכבוד שבת קדש, ור' ישראל אמר שלכבוד שבת קונים בשר ודגים, אבל הכל יבוא לטובה (אף על פי שלא עשה כהגון, הכל מתהפך לטובה על ידי הדורון שנדיב וכו'). ובאמת האיש הזה היה בטבעו בוזן. וצריכים זהירות בזה, מחמת שהרגילות להוצאות מרבות מונעת מאד מעבודת השם יתברך, כי צריכים כל הזמן לבטל מעבודת-השם להשיג כסף למען רבוי ההוצאות, ודי למבין. ר' ישראל גם הזהיר, שצריכים בטחון וגם הסתפקות, כדבור רבנו שאמר שלחם ומלפפון הוא מאכל טוב. (סיון תשי"ג, ע"ש)

עצמם ... חשבון עמק (כנראה מהגמרא בסנהדרין) כל אמתא ברבועא אמתא וכו' ומביא רש"י: לא דק) והם בשמעם אמרו זה לזה דאס מיינט ער גיט זיינע חסידים, דאס מיינט ער אינו [בזה אינו מתפנן לחסידיו, בזה הוא מתפנן אלינו]. והם העמיקו בהחשבון ולא ידעו אותו. ויאמרו אליו כיון שאתם יודעים החשבון תאמרו אותו לנו. ואמר להם. ומאד מצא חן בעיניהם ויחשבוהו לחכם גדול, ויבקשו ממנו שישאר באומין. ויאמר להם כשישאלו לו הספר "יין לבנון" וכו'. ונסע לברסלב והיה שם שמונה שנים. ובלייל שבת שהיתה השרפה ואמר רבנו ז"ל שוין שוין [כבר כבר] כמובא בהימי מוהרנ"ת. וביום אחד בא מהם שליח מיוחד עם הספר הנ"ל ושמבקשים אותו שיבא לאומין וכן הנה, כמובא שם בהימי מוהרנ"ת.

עצמם והם האפיקורסים הנ"ל עשו ביניהם קשר עם שבועה מכבר מכמה שנים שלא יזכירו שם ה', היינו שלא יבא להם שום ספק במחשבה אם יש ה' חס ושלום וכו', כי דרך המחקרים וחושבי המחשבות שפעם אחת הם גומרים במחשבתם שכן האמת, ואחר כך בא להם מחשבה שסותרת כל הראשונות שהאמת הוא דוקא להפוך, והם חקרו כמה וכמה שנים וכו', על כן גמרו בשבועה כנ"ל שלא יניחו לכנס במקום שום מחשבה אחרת, וגם בדבור לא ידברו כי אומרים שדבר הרגיל בלשון האדם הוא הברכה המציאות, על כן הסכימו שלא ידברו מה' וכו'. וכאשר באו אל רבנו ז"ל והיו אצלו איוו שעות, ובכל פעם אל להם בפיהם שם ה' והם אמרו כך שהסכימו וכו' וכאשר באים לרבנו ז"ל רייסט מען מיך ביי די פאליס, הירש בער עס איז דא א גאט אויף דער וועלט [משוכים לי בשולי בגדי, הירש בער יש אלקים בעולם]. ורבנו ז"ל היה נזהר מלומר לפניו תורה, וכשבאו באמצע היה מסבב לדבר אחר, ולרבי נפתלי אמר שהוא ידבר רק עם לאנדא, ועם הירש בער כלל וכלל לא, ולר' נתן ז"ל אמר שהוא ידבר עם הירש בער.

עצמם ופעם אחת אמר לו רבנו ז"ל שישפר להם מעשה מהבעל שם טוב ז"ל. ונתפלא מוהרנ"ת ז"ל בלבו הלא שמע מרבנו ז"ל שיהיו מלומר תורה לפניו. ענה רבנו ז"ל ואמר, וואס האב איך גיזאגט [מה אמרת] ספרו בגוים את כבודו. ובתחלת ביאת רבנו ז"ל לאומין חשבו אותו לחכם אבל לא כרבם "וויזעל", ואחר כך חשבוהו שהוא חכם כמוהו. ואחר כך כשנוכחו לדעת שהוא יותר חכם ממנו. והיה להם קשיא מרבם הנ"ל, ולא ידעו תרוץ, והלכו אודות זה לרבנו ז"ל לשאל ממנו. ותכף כשנכנסו לביתו הקשה רבנו ז"ל זאת הקשיא וענה להם תרוץ נכון. ונתפלאו מאד ונשקו את רגלי רבנו ז"ל ואמרו לו, מילא זאת אנחנו יודעים שאתם יותר חכם מוויזעל, שהוא לא ידע תרוץ ואתם יודעים תרוץ, אבל מאיפה ידעתם המחשבה שלנו. ענה והסביר להם שזה מחמת חכמה, כי מי שיש לו מח נקי ורך, יכול להפיר המחשבה על ידי השערות. ונתקבל אצלם. אבל אחר כך כשיצאו ממנו התפלאו עוד יותר ואמרו: אותנו! חכמים כמונו יכול להתעות כל כך, הלא זה אי אפשר בשכל אנושי בשום אופן וכו'...

(ההמשך יבא ב"ג)

אכילה, כ"ב

זמנה. כי אתה גלית לנו עצם ההפסד והזק שיוכל להגיע לאדם על-ידי-זה, פי יוכל לאבד את נפשו חס ושלום על-ידי-זה.

רבנו של עולם, רחם עלינו ושמרנו והצילנו מזה ברחמיך הרבים ובחסדיך העצומים. ועזרנו והושיענו ופנו תמיד לברך ברכת הנהנין ובפרט ברכת הפרות בכונה גדולה ועצומה, ולא נזרוק ברכה מתוך פינו חס ושלום, רק נזכה תמיד להתגבר ולהתחזק בכל עו, בכל עת שנצרה לאכול איזה פרי או ליהנות מהעולם הזה איזה הנאה, לברך הברכה בכונה גדולה כראוי, באופן שלא יזיק לנפשנו כלל כל מה שנאכל ונשתה וננהה ממנו, רק אדרבא נזכה להשלים את נפשותינו ולהוסיף בנפשנו חיות דקדשה והארה גדולה, על-ידי כל דבר שנאכל ונשתה ממנו. ותעזרנו ותושיענו שיהיו כל אכילותינו ושתייתנו וכל הנאותנו בקדשה ובטהרה גדולה לשמך לבד בלי שום הנאת הגוף כלל, ונהיה בכלל הצדיקים האוכלים לשובע נפשם דקדשה: (מתוך לקוטי תפילות ב' - תפילה מ"ד)

צריך לזהר מאד שלא לאכל פרי קדם שנתבשלה כל צרכה על האילן, פי יכול לאבד נפשו על-ידי-זה. גם אטור לתלש פרי קדם בשולה, כמו שאסור לקץ אילן קדם זמנו (ליקוטי מוהר"ן - סימן פ"ח).

כשמברך הברכה על הפרי בכונה גדולה וביראת שמים כראוי, על-ידי זה זוכה להנצל שלא לאבד נפשו על ידי הפרי שלא נתבשלה. ומאד צריכים לזהר בברכות הנהנין, בפרט בברכות הפרות, כי יש בהם אבדות הרבה שנצרכין לבררם ולהעלותם (שם, ועיין בפנים).

גם כשמבשלין הפרות בביתו, אינו מועיל לזה להתיר לאכל פרי שלא נתבשלה על האילן, אבל אם הפרות שלא נגמרו מנחים איזה זמן עד שנעשין מבשלין מאליהן בתלוש זה מועיל, ומתיר לאכלן (שם).

היו זהיר שלא לאכל בהלעטה, דהינו במהירות פדרך נרגון, פי זה הוא פחינת "הלעטני נא וכו'", רק להרגיל עצמו לאכל במתינות, בישובי-הדעת ובדרך-ארוך, פדרך שאוכלין בדרך-ארוך כשיושב אדם חשוב אצל השלחן, כך יוכל תמיד אפלו כשאוכל לבדו (חיי-מוהר"ן בשחיותיו סימן ט). ועין לעיל אות ג, אשרי הזוכה לזה.

... ורחם עלינו והושיענו שנזכה לשמור עצמנו תמיד שלא לאכול שום פרי קודם שנתבשלה, וגם שלא נתלוש שום פרי קודם